

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Ministerstvo financií Slovenskej republiky predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Vláda Slovenskej republiky sa vo svojom programovom vyhlásení na roky 2023 – 2027 zaviazala zefektívniť boj proti daňovým únikom a čo najefektívnejšie využiť existujúce opatrenia, ako aj prijať nové s cieľom dosiahnuť minimalizáciu počtu a objemu daňových únikov a zníženie daňovej medzery. V tomto kontexte, v rámci strednodobých priorít, je jej snahou zaviesť povinnú elektronickú fakturáciu a digitálne oznamovanie údajov o dodaniach tovarov a služieb finančnej správe. Uvedené vychádza aj zo smernice Rady (EÚ) 2025/516 z 11. marca 2025, ktorou sa mení smernica 2006/112/ES, pokiaľ ide o pravidlá DPH pre digitálny vek (Ú. v. EÚ L, 2025/516, 25.3.2025) [ďalej len „smernica 2025/516“]. Primárnym cieľom novelizácie zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“) je transpozícia článku 1 a článku 5 smernice 2025/516 a zavedenie povinnej elektronickej fakturácie pre zdaniteľné osoby, ktoré sú platiteľmi dane z pridanej hodnoty (ďalej len „platiteľ“), ako aj povinné digitálne oznamovanie údajov o dodaniach tovarov a služieb finančnej správe v reálnom čase. Články 2 až 4 smernice 2025/516, ktoré sa netýkajú elektronickej fakturácie a digitálneho oznamovania údajov, budú predmetom ďalšej novely zákona o DPH.

Hlavným dôvodom prijatia smernice 2025/516 bolo zavedenie harmonizovaných pravidiel týkajúcich sa digitálneho oznamovania údajov vyplývajúcich z nárastu digitálneho hospodárstva, ktorý výrazne ovplyvnil fungovanie systému dane z pridanej hodnoty v rámci Európskej únie, keďže súčasná právna úprava neumožňuje plnohodnotné využívanie údajov vychádzajúcich z nových digitálnych obchodných modelov. Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L, 347, 11.12.2006) v platnom znení bola zmenená tak, aby sa v nej zohľadnil tento vývoj. S cieľom zvýšiť výber daní z cezhraničných transakcií, ako aj z dôvodu diverzifikácie prostredia, kedy členské štáty majú zavedené rozdielne systémy oznamovania, bolo potrebné stanoviť jednotné únieové požiadavky na digitálne oznamovanie spočívajúce v tom, že transakcie, ktoré sa majú daňovým správam oznamovať, sa budú dokumentovať elektronicky. Používanie elektronickej fakturácie sa stane predvoleným systémom vyhotovovania faktúr.

Prechodným ustanovením zákona o DPH bude s účinnosťou od 1. januára 2027 do 30. júna 2030 zavedená povinnosť pre platiteľov dane vyhotoviť a prijímať faktúry v ustanovenom elektronickej formáte, ako aj povinnosť elektronicky oznamovať údaje z tuzemských dodaní tovarov a služieb. Tieto údaje budú platitelia dane oznamovať elektronicky takým spôsobom, ktorý bude súladný s elektronickej spôsobom oznamovania údajov o cezhraničných transakciách, ustanoveným článkom 5 smernice 2025/516, s účinnosťou od 1. júla 2030. Podobne, využitím možnosti transponovať do vnútroštátneho práva článku 271a a 271b smernice 2025/516, sa s účinnosťou od 1.7.2030 zavádza povinnosť pre platiteľov dane elektronicky oznamovať údaje pri tuzemskom dodaní tovarov a služieb (tzv. tuzemské B2B dodania tovarov a služieb). V nadväznosti na zavedenie povinnej elektronickej fakturácie a na digitálne oznamovanie údajov pri tuzemských zdaniteľných obchodoch sa s účinnosťou od 1.7.2030 úplne ruší povinnosť podávať kontrolný výkaz pre platiteľov dane.

Z dôvodu povinnosti transpozície článku 5 smernice 2025/516 do zákona o DPH sa s účinnosťou od 1.7.2030 zavádza pre zdaniteľné osoby povinnosť vyhotoviť a prijímať faktúry v štruktúrovanom elektronickom formáte pri cezhraničných dodaniach tovarov alebo služieb, ako aj povinnosť digitálne oznamovať údaje o týchto dodaniach. V nadväznosti na zavedenie povinnosti digitálne oznamovať údaje o cezhraničných dodaniach tovarov alebo služieb sa s účinnosťou od 1.7.2030 ruší povinnosť podávať súhrnný výkaz.

V súlade so spomínaným cieľom vlády SR zefektívniť boj proti daňovým únikom, s účinnosťou od 1. januára 2026, nastanú zmeny v oblasti registrácie pre daň s cieľom eliminovať konania vedúce k vyhýbaniu sa registračnej povinnosti. Podstatou je ustanoviť právomoc správcu dane rozhodnúť o registrácii dvoch alebo viacerých, formálne nezávislých, zdaniteľných osôb, u ktorých sú dôvody (obchádzanie platenia dane a zachovanie si výhody neúčtovania dane z pridanej hodnoty v rámci podnikania vykonávaného týmito zdaniteľnými osobami) na registráciu skupiny z úradnej moci, ako jedného platiteľa na účely dane z pridanej hodnoty.

Z pohľadu finančnej správy má osobitný spôsob úhrady dane značný potenciál riešiť veľkú skupinu podvodov so zmiznutým obchodníkom. Navrhuje sa rozšírenie uplatňovania osobitného spôsobu úhrady dane takým spôsobom, že pri určitých transakciách vybraných platiteľov dane, pri ktorých je odôvodnené podozrenie, že daň u dodávateľa nebude uhradená, bude mať daňový úrad možnosť uložiť povinnosť odberateľovi uhradiť daň z faktúry priamo na účet správcu dane vedený pre dodávateľa.

V súvislosti so zavedením povinnej elektronickej fakturácie dochádza k legislatívno-technickým zmenám aj v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Podobne, s cieľom väčšej efektivity správy daní, sa navrhuje doplnenie a úprava príslušných ustanovení zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vo vzťahu k zákonu č. 215/2019 Z. z. o zaručenej elektronickej fakturácii a centrálnom ekonomickom systéme a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 215/2019 Z. z.“) dochádza k precizovaniu transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/55/EÚ zo 16. apríla 2014 o elektronickej fakturácii vo verejnom obstarávaní v slovenskom právnom poriadku (Ú. v. EÚ L, 133, 6.5.2014). Navrhovaná úprava precizuje povinnosť verejného obstarávateľa a obstarávateľa zabezpečiť prijímanie elektronickej faktúry. V tejto súvislosti dochádza aj k úprave v zákone č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nová legislatívna úprava fakturačných povinností vyplývajúca zo zákona o DPH ohľadom vyhotovenia, zasielania a prijatia elektronických faktúr koexistuje s pravidlami elektronickej fakturácie vo verejnom obstarávaní podľa zákona č. 215/2019 Z. z. s tým, že ich vecná pôsobnosť sa môže odlišovať.

Návrh zákona má pozitívny aj negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, pozitívny a negatívny vplyv na podnikateľské prostredie, pozitívny vplyv na informatizáciu spoločnosti, a nebude mať sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na služby verejnej správy pre občana ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona podlieha notifikačnému procesu podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 241, 17.9.2015).

Predkladaný návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a inými právnymi predpismi, s nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj v súlade s právom Európskej únie.